

Kylät ja varautuminen

Mitä on varautuminen?
Entä yhteisöllinen varautuminen?

Kaiken varalta -webinaari 25.2.2025

Ritva Pihlaja
Kylävara-hanke
Suomen Kylät ry

Euroopan unionin
osarahoittama

Suomen Kylät
Finlands Byar

Miksi varautuminen on tärkeää?

Jos jotakin poikkeuksellista tapahtuu, arki voi muuttua paljon

Kun varaudut etukäteen:

- Tiedät, miten toimia erilaisissa tilanteissa
- Oma arkesi muuttuu mahdollisimman vähän silloin, kun jotakin poikkeuksellista tapahtuu
- Kyky pärjätä kriisitilanteissa paranee
- Turvallisuuden tunne kasvaa
- Palaudut poikkeuksellisista tapahtumista nopeammin

Jokaisen oma varautuminen ja toiminta vaikuttavat siihen, miten hyvin pärjäämme erilaisissa tilanteissa.

Viranomaiset ja yhteiskunta hoitavat tilannetta, auttavat eniten apua tarvitsevia ja ylläpitävät niin normaalia arkea kuin mahdollista.

Viranomaiset eivät kuitenkaan voi tehdä kaikkea yksin.

Arjen turvallisuutta Pohjois-Karjalassa
- kotihoito matkalla asiakkaan luo
Kuva: Eeva Kröger

Lähde: Suomi.fi Varautumisen opas

Suomen Kylät
Finlands Byar

Miten paikallinen yhteisö voi parantaa varautumista ja kriisinkestävyyttä?

Suomen Kylät
Finlands Byar

Kylävara
paikallisen
varautumisen
perustana

1. Miten kylässä voidaan varautua erilaisiin häiriö-, kriisi- ja poikkeustilanteisiin?
2. Miten näissä tilanteissa toimitaan?

Suomen Kylät
Finlands Byar

Mihin kylillä varaudutaan?

arjen turvallisuus

varautuminen

vaste

normaaliolot

- ✓ naapuriapu ja huolenpito haavoittuvassa asemassa olevista kyläläisistä
- ✓ yksinäisyys

Myös aivan "tavallinen" kylätoiminta ja ihmisten toiminta yhdessä vahvistaa

- ✓ yhteisöllisyyttä
- ✓ osallisuutta
- ✓ luottamusta
- ✓ yhteisöllistä resilienssiä
- ✓ henkistä kriisinkestävyyttä

"pehmeä" turvallisuus

lyhytkestoinen häiriö tai kriisi

- ✓ myrskytuhojen raivaus
- ✓ sähkökatko
- ✓ vesihuollon häiriö
- ✓ liikenneonnettomuus
- ✓ tulipalo
- ✓ kadonneen henkilön etsintä
- ✓ haavoittuvassa asemassa olevien kyläläisten tilanteen tsekkaaminen esim. myrskyn jälkeen
- ✓ kännykät eivät toimi, nettiyhteydet ovat nurin

pidempiaikainen häiriö tai kriisi

- ✓ pitkäaikainen sähkökatko tai häiriö vesihuollossa
- ✓ laaja maastopalo, evakuoinnit mahdollisia
- ✓ perhe menettää kodin tulipalossa
- ✓ vakava ympäristövahinko
- ✓ vakava epidemia tai pandemia
- ✓ haasteita päivittäistavarahuollossa
- ✓ kännykät eivät toimi, nettiyhteydet ovat nurin

poikkeusolot

- ✓ sotilaallinen uhka tai hyökkäys
- ✓ valtiojohdon julistama poikkeustila, valmiuslaki
- ✓ väestön siirtymistä ja evakuinteja: osalta alueita siirrytään pois, osa alueista vastaanottaa väestöä
- ✓ väestönsuojelu ja huoltovarmuus harvaan asutuilla alueilla

"kova" turvallisuus

Suomen Kylät
Finlands Byar

Liikenneonnettomuus

Kiinteistön tulipalo

Laaja maastopalo

Häiriö sähköjaka-
lussa

Häiriö vesihuollossa

Häiriö viestintäverkoissa

Häiriö elintarvikehuollossa

Ympäristövahinko

Säteilyonnettomuus

Laajat myrskytuhot

Vakava
epidemia/pandemia

Kadonneen henkilön
etsintä

Huolenpito
ikäntyneistä/yksin
asuvista

Yksittäisen
kyläläisen/perheen
vakava kriisi

Laajamittainen
maahantulo

Sotilaallinen kriisi

Muu, mikä?

Marraskuu 2024
Lyly-myrsky

Marraskuussa 2024 myös
Jari-myrsky ja Sisko-tulva
aiheuttivat laajoja tuhoja

Myrsky katkoi sähköt laajoilta alueilta
Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa

"Meillä Kuivalahdella on sähköt poikki vielä monta päivää, joillakin niiden mukana myös puhelin- ja nettiyhteydet.

Kuivalahti on kärsinyt myrskytuhoista ilmeisesti kaikkein pahimmin, ainakin raivattavaa meillä on eniten, ennen kuin sähköt saadaan takaisin. Mutta periksi ei anneta. Oman kylän vapaapalokunta on raivaustöissä mukana.

Onnekkaimmilla kyläläisillä on käytössään puuhelloja ja aggregaatteja, toisilla talot kylmenevät ja kaatuneet puut tukkivat kulkua. Lämmin vesi tai pimeän valaiseminen ovat vain haaveissa ja kotivaralle on kaikilla ollut tarvetta. Kyläkoulun lapset ovat evakossa kunnan keskustan koulussa.

Kaiken keskellä apua tarjotaan aktiivisemmin kuin sitä pyydetään.

Kaikenlaista se maan mittaus historian ensimmäinen hirmumyrsky teettää. Mahtaako jäädä viimeiseksi."

Kyläläinen, Kuivalahti, Eurajoki 4.11.2024

Lyly-myrsky
marraskuu 2024

Ylisenpään kyläyhdistys avasi Esterin kylätuvan ovet kyläläisille

Eurajoen Ylisenpään Kyläyhdistys ry

21 t · 🌐

Esterin kylätupa on sähkökatkosalueen ulkopuolella, joten ovi on auki heille joilla on tarvetta päästä esimerkiksi valmistamaan ruokaa, keittämään kaffetta tai vaikka lataamaan luuria.

Laittakaa sanaa kiertämään ja tsemppiä kaikille!
Ottakaa yhteyttä myös jos muuta avun tarvetta ilmenee eilisen hirmumyrskyn jäljiltä.
Pidetään naapurista huoli! ❤️

Facebook

SataKylät ry

1 t · 🌐

- ◆ Kuka omistaa moottorisahan ja kuka osaa sellaista käyttää. Ketkä voivat tulla apuun, kun tiet ovat ummessa (kuten tässä kuvassa vapaaehtoiset jo auttavat). Tai kenellä on traktori, kaivinkone, aggregaatteja jne.
- ◆ Voisiko kylätaloa tai muuta vastaavaa tilaa käyttää paikallisena valmiuskeskuksena? Ehkä talolle olisi mahdollistettu ulkoinen sähkönsyöttö ja hommattu aggregaatti. Näin kylätaloa voisi käyttää kyläläisten tukikohtana mm. kännyköiden lataamiseen ja vaikkapa ruuanlaittoon. Tästä hyvä esimerkki jo Irjanteelta Ylisenpään kyläyhdistykseltä 🙏🙏
- ◆ Tietokin kulkisi kylätalon ja kyläyhdistyksen kautta. Onko kylällä erityisen haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä tai perheitä? Kuka heidän vointinsa käy varmistamassa ja miten heitä voidaan auttaa.

Facebook

Toimivia yhteisölähtöisiä kylä-
turvallisuuden ja varautumisen
käytäntöjä ja hyviä esimerkkejä
on olemassa.

Monista käytännön esi-
merkeistä huolimatta sekä
kyläturvallisuuden
kokonaiskuva että kylien
paikka kokonaisturvallisuuden
ketjussa on edelleen
hahmottumaton.

Kylävara-
hankkeen
tavoitteena
on selkeyttää
näitä

Suomen Kylät
Finlands Byar

Kylävara-hankkeessa

- ✓ vahvistetaan kylien valmiuksia toimia
- ✓ toimitaan kylien yhteisöllisen varautumisen ja turvallisuustyön tunnistamiseksi osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta

Kylävara-hankkeessa

1. määritellään kansallisesti yhtenäinen toimintamalli, **kylävara-konsepti**, joka kokoaa yhteen tiedot
 - a. paikallisen yhteisön omista voimavaroista ja keinoista sekä
 - b. paikallisten toimijoiden viranomaisten kanssa tekemästä yhteistyöstä
2. jalkautetaan ja tehdään kylävara-konsepti tunnetuksi kansallisella tasolla, alan toimijoille sekä maaseudun kehittäjille ja kylien toimijoille
3. luodaan Kylävara-koulutuskokonaisuus tukemaan jalkautusta ja jatkotyötä
4. vahvistetaan viranomaisyhteistyötä
5. varmistetaan kylävaratiedon löydettävyys
6. viestitään aiheesta

Kylävara

- ✓ kokoaa
- ✓ viestii
- ✓ välittää
- ✓ verkostoi

Suomen Kylät
Finlands Byar

Varautumisen ja turvallisuuden
teemoja, jotka nousevat esille
keskusteluissa
kylien kanssa

Suomen Kylät
Finlands Byar

Neljä kylillä puhuttavaa teemaa

✓ miten kylän varautumis- ja turvallisuustyössä päästään alkuun?

- ✓ tarvitaanko kylän turvallisuuskysely ja kyläturvallisuussuunnitelma
- ✓ vai aloitetaanko suoraan yhteisellä keskustelulla
 - ✓ mihin uhkiin ja riskeihin kylän pitäisi varautua
 - ✓ mitä osaamista kyläläisillä on
 - ✓ mitä muita turvallisuustoimijoita alueella on
 - ✓ mitä infraa kylällä on
 - ✓ kuka tekee mitäkin
 - ✓ kuka toimii yhteyshenkilönä
 - ✓ asia kerrallaan – "norsukin syödään palasina"

✓ viranomaisten ja kyläläisten yhteistyö

✓ kylätalot paikallisina varautumiskeskuksina

✓ kyläradiot

- ✓ sairaanhoitajat
- ✓ lähihoitajat
- ✓ ensiaputaitoiset
- ✓ henkisen tuen osaajat
- ✓ ruokahuollon osaajat
- ✓ radioamatöörit ja -harrastajat
- ✓ viestinnän osaajat
- ✓ koiranomistajat
- ✓ suunnistustaitoiset
- ✓ metsurit
- ✓ varaosa-Villet
- ✓ korjaamo-Kallet
- ✓ kielitaitoiset
- ✓ juomavesikaivot
- ✓ aggregaatit
- ✓ traktorit
- ✓ mönkijät
- ✓ kylmähuoneet
- ✓ maakellarit
- ✓ etsintäkoirat
- ✓ kotieläintilat
- ✓ polttopuiden ja -aineiden varastot
- ✓ puulämmitteiset kiinteistöt
- ✓ mylly

Suomen Kylät
Finlands Byar

Kylätalo paikallisena varautumis/kriisikeskuksena

Suomen Kylät
Finlands Byar

Kylätalo, seuratalo tai muu vastaava kylän yhteisöllinen tila voi toimia

- ✓ kyläläisten kokoontumis- ja tiedotuspaikkana erilaisissa häiriö- tai kriisitilanteissa
- ✓ tukikohtana sähkökatkon, ympäristövahingon, kemikaalionnettomuuden, laajan tulipalon tms aikana
- ✓ vesihuollon häiriöissä puhtaan veden jakelupisteenä
- ✓ kylän asukkaiden (esimerkiksi vanhusten) evakuointi- tai hätämajoituskohteena esimerkiksi pitkäkestoisen sähkökatkon aikana
- ✓ laajempien evakuointitilanteiden tukikohtana ja majoituspaikkana
- ✓ viranomaisten, SPR:n tai Vapepan johto/huoltokeskuksena onnettomuus- tai etsintätilanteessa
- ✓ häiriö- ja kriisitilanteiden varusteverastona

PAVAK =
paikallinen
varautumiskeskus

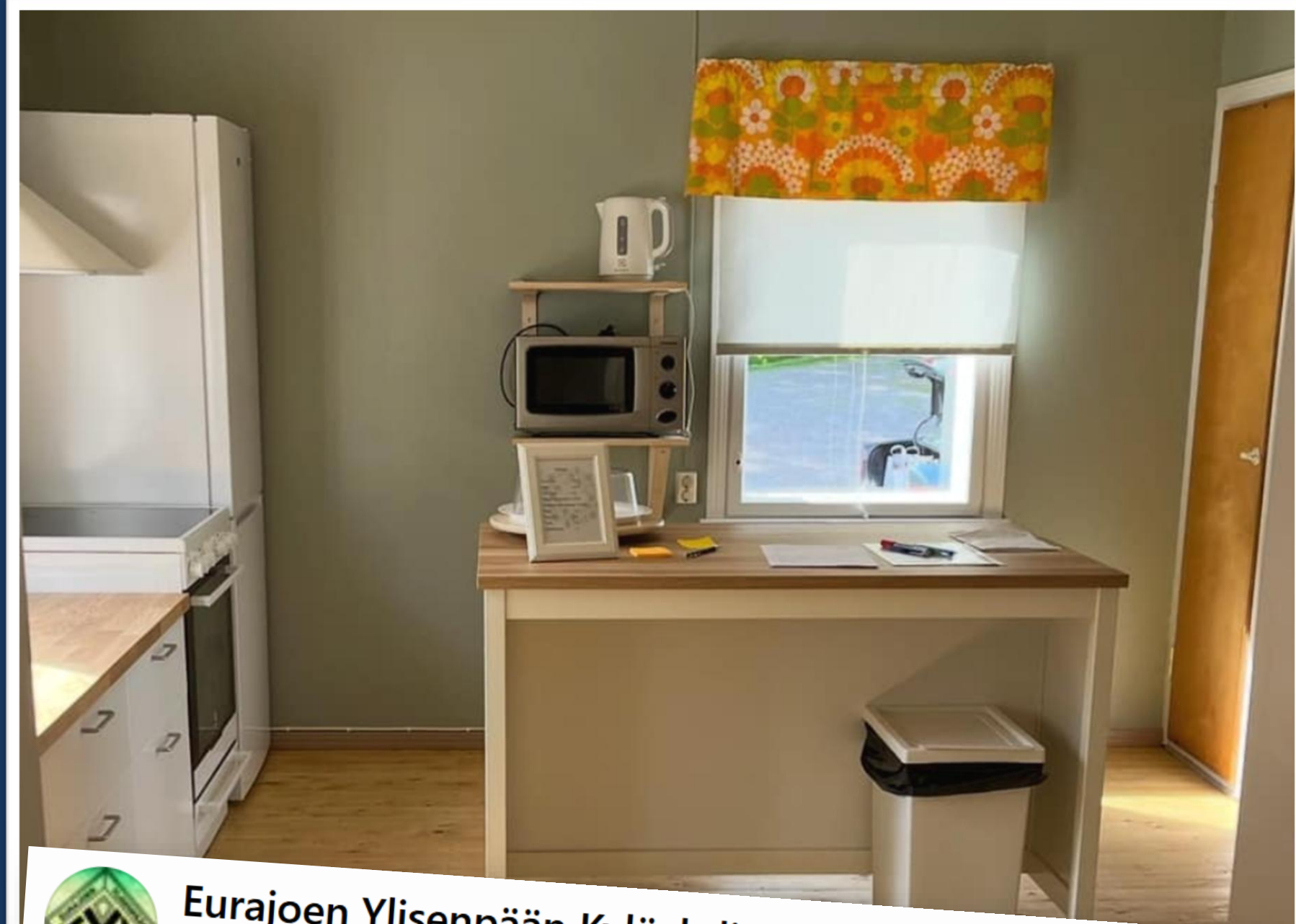
Suomen Kylät
Finlands Byar

Muutama esimerkki

Ylä-Muuratjärven kylätalosta
paikallinen varautumis- ja
evakuointikeskus
(Jyväskylä)

Heinolan kirkonkylän Kyläpirtti,
juttu Itä-Häme-lehdessä

Eurajoen Ylisenpään Kyläyhdistys ry
21 t · 🌐

Esterin kylätupa on sähkökatkosalueen ulkopuolella, joten ovi on auki heille joilla on tarvetta päästä esimerkiksi valmistamaan ruokaa, keittämään kaffetta tai vaikka lataamaan luuria.

Laittakaa sanaa kiertämään ja tsemppiä kaikille!
Ottakaa yhteyttä myös jos muuta avun tarvetta ilmenee eilisen hirmumyrskyn jäljiltä.
Pidetään naapurista huoli! ❤️

Kylätaloista paikallisia varautumiskeskuksia: varustelistaa

- ✓ viestintä
- ✓ työnjako
- ✓ huolto

- ✓ tie perille
- ✓ talvilämmin tai lämmitettävissä kohtuullisen ajan kuluessa
- ✓ tulisijat, riittävästi polttopuita
- ✓ sähköistetty, aggregaatti tai valmius kytkennälle
- ✓ sisä-WC / ulkokäymälä
- ✓ puhdistuspyyhkeitä
- ✓ juokseva vesi / porakaivo; pumpun toiminta varmistettu sähkökatkoissa
- ✓ varakanisteri polttoainetta

- ✓ invaramoppi / luiska
- ✓ kylmäkalusto
- ✓ vesikanistereita, kannellisia sankoja
- ✓ keittiö, vararatkaisuna kaasuliesi ja pullot
- ✓ ulkona grillikota / laavu ruuan valmistukseen
- ✓ retkikeittimiä, hiiligrillejä
- ✓ kertakäyttöastioita
- ✓ kolmen päivän kotivara
- ✓ hyvin säilyvää, kylmänä syötävää ruokaa

- ✓ villasukkia
- ✓ makuualustoja, makuupusseja, huopia
- ✓ tulitikut, tulentekovälineet, kynttilöitä
- ✓ taskulamppuja ja led-lyhtyjä
- ✓ paristoja
- ✓ isoja ulkotulia
- ✓ vedenpuhdistustabletteja
- ✓ roskapusseja ja jättesäkkejä

- ✓ teippiä ja muovia ilmanvaihtoaukkojen ja ikkunoiden tiivistämiseen (laskeumalta suojautuminen)
- ✓ patteriradio
- ✓ paristoja
- ✓ varavirtalähde powerbank
- ✓ alkusammutusvälineet
- ✓ ensiapuvälineet
- ✓ työkaluja, ilmastointiteippiä
- ✓ kyläradio
- ✓ sydäniskuri

Suomen Kylät
Finlands Byar

Miten varmistetaan
tiedonkulku kylällä
erilaisissa häiriötilanteissa?

Suomen Kylät
Finlands Byar

Kylän viestintäohjeistus häiriö- ja vaaratilanteiden varalle

Esimerkkejä tilanteista, joissa on tärkeää, että kaikki kyläläiset saavat ajantasaista tietoa

- ✓ pitkäaikainen sähkökatko
- ✓ vesihuollon häiriö
- ✓ puhelinyhteydet eivät toimi
- ✓ nettiyhteydet eivät toimi
- ✓ ympäristövaara, esimerkiksi laaja maastopalo, kaasuonnettomuus tai säteilyvaara

Huomioidaan erityisesti iäkkäät ja muut avun tarpeessa olevat kyläläiset

Sovitaan toimintatavoista ja viestinnän vastuuhenkilöistä

Sovitaan toimintatavoista, joilla varmistetaan, että tieto tavoittaa kaikki kyläläiset

- ✓ mitä on tapahtunut
- ✓ luotettavuus: mistä tieto on peräisin
- ✓ selkeä ohjeistus, miten tulee toimia

Tiedonkulun varmistaminen häiriö- ja kriisitilanteissa

Olemme tottuneet nykyään siihen, että tieto ja viestit kulkevat reaaliajassa ja luotettavasti.

TV, netti, some, puhelin, WhatsApp

Mitä tapahtuu, jos

- ✓ sähköt ovat poikki,
- ✓ kännykät eivät toimi ja
- ✓ nettiyhteydet ovat nurin?

Viranomaisilla on käytössään häiriötilanteiden viestiverkkoja, mutta miten voidaan varmistaa tiedonkulku kylälle, kylällä ja kyläläisille?

Suomen Kylät
Finlands Byar

Kyläradio

on helppokäyttöinen ja edullinen keino varmistaa tiedonkulku ja viestintä kylissä ja kyläläisille, jos

- ✓ sähköt ovat poikki
- ✓ kännykät eivät toimi
- ✓ nettiyhteydet ovat nurin

Tutustu:
Kyläradio ABC,
Kylävara-hanke

Linkkejä avuksi
kyläradiotoimintaan
tutustumiseksi:

[Kyläradio, video](#) Isokyrö, Lehmäjoki

[Yle uutinen ja video](#) Posio

[Eteläpohjalaiset kylät artikkeli](#)

Kurikka Lehtimäki Isokyrö

[Kaustisen seutu uutinen](#)

Suomen Kylät
Finlands Byar

Kyläradio: kustannuksiltaan edullinen ja teknisesti yksinkertainen

Kustannukset

- ✓ hankinta ja asennus
 - ✓ noin 1000 €/kyläradioasema
 - ✓ hinta sisältää radiolaitteen, virtalähteen, antennin ja asennuksen
 - ✓ pitkät välimatkat vaikuttavat asennuskustannuksiin
 - ✓ radiopuhelin noin 70-300 €

Tekniikka

1. kyläradioasema: radiolaite, virtalähde, antenni
2. kylälaisten käytössä on RHA68-radiopuhelimia (metsästäjien käyttämä radiopuhelin)

Samassa laitteessa myös FM-radio

Kyläradion virtalähde toimii tarvittaessa varavoimalla

Suomen Kylät
Finlands Byar

Kylien varautuminen ja turvallisuustyö on

1. suunnittelua
2. koulutusta ja harjoituksia
3. investointeja
4. tiedonkulun varmistamista
5. yhdessä sovittuja toimintakäytäntöjä
6. yhteistyötä!

Haluatko kuulla näistä esimerkkejä?
Katso tallenne Suomen Kylät ry:n ja eduskunnan
kylätoimintaverkoston 13.2.2025 järjestämästä
seminaarista kohdasta 1:17 eteenpäin

Suomen Kylät
Finlands Byar

Tilaa
Kylävara-
uutiskirje:

Tulossa:

 Suomen Kylät
Finlands Byar

Kylävara
webinaari

Paikalliset yhteisöt,
varautuminen ja
turvallisuus

Teams
13. maaliskuuta 2025
18.00 – 20.00

 Euroopan unionin
osarahoittama

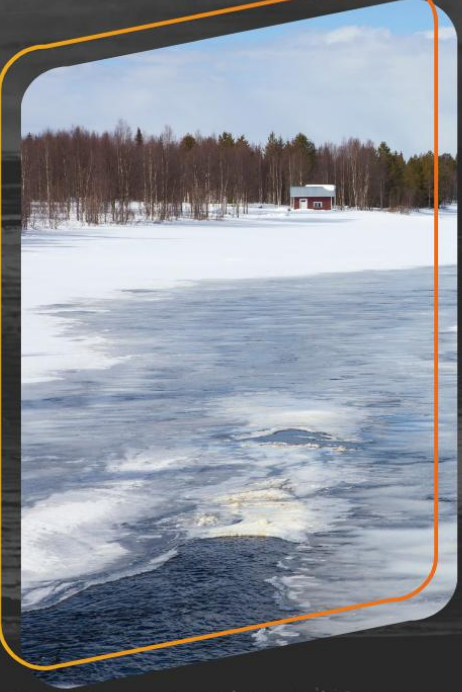
Kylävara
-hanke

 Suomen Kylät
Finlands Byar

Kylävara
hanketreffit

Teams
11. huhtikuuta 2025
10.00 – 12.00

 Euroopan unionin
osarahoittama

Kylävara
-hanke

Kylävara paikallisen varautumisen perustana -hanke

Suomen Kylät ry
projektipäällikkö Ritva Pihlaja
ritva.pihlaja@suomenkylat.fi
045 3410 394

1.10.2024-30.9.2026
rahoitus: Euroopan maaseuturahasto

Euroopan unionin
osarahoittama